

Nr 51.

Ankom till riksdagens kansli den 2 juni 1943 kl. 2 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående avtal rörande gruvskogarna i riket jämte i ämnet väckta motioner.

(2:a avd.)

I en till riksdagen den 5 mars 1943 avlåten, till jordbruksutskottet hänvisad proposition, nr 139, har Kungl. Maj:t, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att bemyndiga Kungl. Maj:t

1) att med vederbörande nyttjanderättshavare till i propositionen omförmälda, åt järngruvor anslagna skogsfastigheter träffa avtal i huvudsaklig överensstämmelse med den preliminära uppgörelse, som ingåtts den 4 maj 1939, med gjorda tillägg angående utmålsområden på fastigheterna i Niss-hyttans överloppsskog 1^a i Sätters socken och Kronoberg 1^a i Kvistbro socken samt med tillämpning av de värden, som vid den slutligen antagna uppskattningen åsatts fastigheterna;

2) att, i den mån överenskommelse därom senare kan träffas mellan kronan och vederbörande innehavare av den till nyttjande för Burängsbergs gruvors behov anslagna fastigheten Burängsbergs gruvallmänning 1^a i Grangärde socken, träffa avtal rörande berörda nyttjanderätts avstående till kronan genom nyttjanderättens utbyte mot annan kronan tillhörig fastighet;

3) att, för den händelse kronan vid blivande utredning skulle befinnas äga någon rätt till viss del av det i fastigheten Nordmarks Gruveallmänning 1^a i Nordmarks socken ingående s. k. blecket eller odalfältet vid Nordmarks gruvor, med gruvägarna träffa uppgörelse rörande avvecklingen av denna rätt.

I detta sammanhang har utskottet till behandling förehaft följande inom riksdagen väckta, till utskottet hänvisade motioner, nämligen:

1) likalydande motionerna I: 221 av herr Nilsson, Bror, och herr Elofsson, Gustaf, samt II: 322 av herr Werner m. fl., vari hemställts,

att riksdagen måtte avslå Kungl. Maj:ts ifrågavarande proposition samt

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om utredning dels i vilken omfattning gruvskogarna lämpligen kunna och bära användas för komplettering av på respektive orter befintliga ofullständiga jordbruk och dels huruvida det vore förmånligt om ifrågavarande skogar kunde helt inlösas till kronan eller bibehållas i dess ägo; samt

2) motionen II: 323 av herr *Hansson* i Skediga, vari hemställt, att riksdagen måtte avslå Kungl. Maj:ts förevarande proposition samt att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om ny och allsidig utredning rörande dels rättsförhållandet mellan staten och gruvbolagen, dels ock möjligheten av att för komplettering av redan avstyckade eller eljest upplåtna ofullständiga jordbruk även å gruvskogarnas områden tillföra sagda jordbruk nödig stödskog.

Angående de skäl, som anförts till stöd för motionerna, hänvisas till dessa.

Den 16 december 1932 anbefallde Kungl. Maj:t kammarkollegiet att i samråd med kommerskollegium och domänstyrelsen inkomma med utredning och förslag, huruvida och i så fall på vad sätt i avseende å de skogar, vilka för närvarande förvaltas i enlighet med bestämmelserna i förordningen den 27 maj 1898 angående förvaltningen av statens till bergshanteringens understöd anslagna skogar, de s. k. bergverksskogarna, den till visst bergverk upplåtna rätten kunde bringas att upphöra eller beläggas med särskild avgift utöver vad redan nu kunde vara fallet eller ock nyttjanderättshavaren beredas tillfälle att förvärva sig äganderätt till hela eller viss del av den av honom nyttjade skogen.

Med anledning av detta uppdrag har kammarkollegiet i samråd med kommerskollegium och domänstyrelsen verkställt utredning rörande möjligheterna till en reglering av rätten till gruvskogarna enligt de alternativ, som angivits i uppdraget. Då det därvid befunnits, att ändring i nuvarande rättsläge icke lämpligen torde kunna åstadkommas annat än genom frivillig överenskommelse, hava förhandlingar i sådant syfte inletts med gruvskogarnas nyttjanderättshavare, och dessa förhandlingar ha resulterat i en preliminär uppgörelse rörande samtliga gruvskogar. Med tillkännagivande härav har kammarkollegiet i utlåtande den 31 mars 1941 underställt frågan om gruvskogarnas disposition Kungl. Maj:ts prövning.

Sedermera har överenskommelse träffats om ändrade grunder för värderingen av gruvskogarna, och kammarkollegiet har därefter i utlåtande den 25 februari 1943 meddelat, att kollegiet med tillämpning av dessa grunder träffat villkorliga avtal med nyttjanderättshavarna till de särskilda gruvskogarna om avveckling av bestående rättsförhållanden.

En redogörelse för de särskilda gruvskogarna återfinnes å sid. 2—20 i statsrådsprotokollet. Ur densamma må här anföras följande.

Bergverksskogarna äro av två slag: *bruksskogar*, som anslagits till bruk, huvudsakligen stångjärnshamrar och hyttor ägnade åt järntillverkning, samt *gruvskogar*, anslagna för understöd av gruvdrift. Av bruksskogarna torde numera återstå endast Kengis bruks kolfångsskog, vars avkastning emellertid sedan länge i sin helhet ingår till domänfonden, enär bruksdriften upphört. Såsom gruvskogar disponeras däremot fortfarande ett flertal fastigheter.

Rörande förvaltningen av dessa skogar gäller förordningen den 27 maj

1898 (nr 55 s. 1) angående förvaltningen av statens till bergshanteringens understöd anslagna skogar.

En redogörelse för de särskilda gruvskogarna finnes intagen i ett av kommerskollegium och domänstyrelsen den 23 november 1896 avgivet utlåtande rörande statens till bergshanteringens understöd anslagna skogar. Ytterligare utredning har i förevarande ärende inom kammarkollegiet verkställts dels rörande skogarnas upplåtelse till och nyttjande under vederbörande gruvor samt övriga omständigheter som kunna inverka på gruvägarnas rätt och dels beträffande skogarnas nuvarande omfattning, värde och disposition.

Gruvskogarnas sammanlagda landareal utgör:

skogsmark	7,775.51	hektar
inrösningsjord	226.68	»
öfrig mark	1,220.70	»

Summa 9,222.89 hektar

Virkesförrådet har uppskattats till 964,274 m³ (124 m³ per hektar).

Det sammanlagda taxeringsvärdet utgör 1,458,100 kronor. Härtill kommer dock en del inägomark, som icke synes vara taxerad.

Det nominella värdet av stormfällnings- och mellangiftsfonderna är sammanlagt 119,529 kronor 56 öre.

För rätten till gruvskogarna skola till statsverket årligen utgöras rekognitionsavgifter med sammanlagt 118 kronor 97 öre och skogsfångsbevällning med sammanlagt 950 kronor 49 öre, eller således tillhopa 1,069 kronor 46 öre.

Av gruvskogarna äro fem (Burängsbergs, Östanbergs, Nissshytte, Guldsmedsboda och Kronobergs) anslagna gruvor, som numera icke äro föremål för verklig drift men till vilka gruvrätten dock är försvarad. Dessa fem skogars sammanlagda landareal utgör 1,576.45 hektar (skogsmark 1,343.90 hektar) och deras taxeringsvärde 254,500 kronor. Avkastningen av dessa skogar tillfaller helt domänfonden. — Tidigare har jämlikt 12 § första stycket i 1898 års förordning fri disposition till virkesavkastningen medgivits nyttjanderättshavarna till flertalet av övriga gruvskogar, men numera sker även på dessa skogar all utsyning efter årlig prövning av virkesbehovet. Emellertid hava vederbörande bergmästare i ett stort antal fall från dessa gruvskogar till nyttjanderättshavarna anvisat hela den å skogarna enligt hushållningsplanen uttagbara årliga avverkningen såsom motsvarande eller understigande de särskilda gruvornas behov. Elva den 30 maj 1938 dagtecknade utsyningsbesked av detta innehåll, avseende gruvskogar i västra bergmästaredistriktet, hava av domänstyrelsen efter tillstyrkande av kammarkollegiet överklagats under framhållande att endast utgivandet av en del av skogsavkastningen kunde anses motiverad av legitima behov. Besvärinstans är kommerskollegium. Besvären hava ännu ej prövats, vartill torde hava medverkat den nu upptagna frågan om reglering av de rättsförhållanden, som röra gruvskogarna. I avvaktan på utgången av dessa besvärsmål har domänstyrelsen i ett flertal fall såsom villkor för erhållande av utsyning enligt lämnade utsyningsbesked avkrävt vederbörande nyttjanderättshavare skriftlig förbindelse att — i hän-

delse av bifall till besvären — till domänstyrelsen inbetala ett belopp, motsvarande överskottsvirkets värde.

Efter domänstyrelsens berättelser om domänverkets förvaltning under åren 1934—1941 (Sveriges officiella statistik) har följande sammanställning gjorts beträffande avverkning med mera å gruvskogarna under nämnda år.

Bergverksskogar (utom Tärendö och Åker).

A v v e r k n i n g s b e l o p p				
	Utl. till nyttj.rätts- havare m ³	Använt för skogens skötsel m ³	Sålt för domän- fonden m ³	Summa m ³
1934	12,081	203	12,141	24,425
1935	15,051	131	4,987	20,169
1936	15,607	3	3,655	19,265
1937	20,442	9	5,037	25,488
1938	18,787	170	5,847	24,804
1939	19,714	183	4,669	24,566
1940	16,544	184	2,119	18,847
1941	22,960	39	3,508	26,507
Summa	141,186	922	41,963	184,071
Medeltal	17,648	115	5,245	23,008

D o m ä n f o n d e n s					
I n k o m s t e r					
	Inkomst av sålt virke kr.	Arr. o. diverse kr.	Summa kr.	Summa utg. kr.	Beräkn. andel i adm. kostn. kr.
1934	32,705	2,552	35,257	8,998	8,460
1935	21,522	3,060	24,582	12,424	7,290
1936	29,749	3,630	33,379	15,731	8,560
1937	36,756	2,897	39,653	12,505	8,680
1938	55,407	6,454	61,861	17,008	8,730
1939	38,786	8,752	47,538	12,658	9,180
1940	17,815	4,368	22,183	12,411	9,650
1941	42,451	5,673	48,124	28,570	9,650
Summa	275,191	37,386	312,577	120,305	70,200
Medeltal	34,399	4,673	39,072	15,038	8,775

Avkastningen av stormfällnings- och mellangiftsfonder har i sin helhet uppburits av vederbörande nyttjanderättshavare.

Beträffande nuvarande *rättsläge och möjligheter till reglering* i avseende å gruvskogarna återfinnes en redogörelse härför å sid. 21—24 i statsrådsprotokollet. Denna redogörelse, som lämpligen synes böra här inflyta, lyder som följer:

De flesta gruvskogarna hava tillkommit genom kronans under äldre tid gjorda anslag av allmänningssmark för gruvrörelsens understöd. Av de 18 gruvskogar, för vilka upplåtelser äro kända, hava 16 anslagits under tiden 1647—1726 samt 2 år 1797. Beträffande Grängesbergs, Östanbergs, Bispbergs,

Nordmarks och troligen även Stråssa gruvskogar gäller, att de av ålder brukats under vederbörande gruvor men att ursprunglig upplåtelse icke är känd. Kronans äganderätt till dessa skogar torde emellertid vara obestridd; i de fall, där nyttjanderättshavarna vid domstol gjort gällande bättre rätt, hava deras anspråk ogillats (Tuna-Östanbergs och Bispbergs gruvskogar). Beträffande slutligen Bengtstorps öken, Mellantrakten, Fagerbotrakten samt Ånsjö och Kalklints allmanning synes någon formlig upplåtelse till viss gruva ej hava ägt rum. Dessa skogar utgöras av allmanningstrakter, som stått under bergskollegiets disposition men som vid tiden för den allmänna gruvskogsregleringen på 1820-talet faktiskt kommit att användas huvudsakligen för vissa gruvors behov.

För frågan om gruvornas rättigheter på upplåtna skogar torde upplåtelse-resolutionernas innehåll i första hand vara av intresse. Dessa resolutioner äro oftast allmänt hållna. Typiskt är i detta avseende Kungl. Maj:ts brev till bergskollegiet den 10 augusti 1696 angående Dannemora gruvallmänningar: »Såsom landshövdingen Strömfelt med dess adjungerade haver efter Våre nådige ordres av den . . . med domar terminerat visse skogstrakter och allmänningar, de där bekvämligast kunna underläggas Dannemora gruva att därav hava den nödvändighet till stavrumsved och eljest vad betarvas till byggningsvirke och gruvans vidmakthållande; så hava Vi i nåder confimerat och samtyckt, att samma terminerade skogar hädanefter skola komma gruvan till hjälp och understöd.» Gruvskogarna skulle sålunda förse gruvorna med det virke, som kunde behövas för gruvdriften, framförallt för malmens lösbrytning (»tillmakning») samt byggnadsvirke. I några fall nämner upplåtelsen endast visst slag av virke (t. ex. för Torsåkers gruvallmänning: »byggnadsvirke»). — Å andra sidan var gruvornas skogsfångs rätt *begränsad* av deras behov. Från 1700-talet äro flera fall kända, då bergskollegiet medgivit att virkesöverskott på gruvskog fick komma andra än gruvägarna till godo eller åberopat gruvornas *behov* som skäl för avslag på ansökan om tilldelning åt andra (Dannemora, Gyttorps, Lomfly och Lönnbottens allmänningar). Av samma princip följer, att om en gruva helt nedlades och dess skogsbehov alltså upphörde, skogen återföll till kronan. Vad här sagts om innehållet av gruvornas rätt har fått ett tydligt uttryck i bergskollegiets av Kungl. Maj:t fastställda utslag den 29 april 1813 angående Kronobergs allmanning. — Någon antydning, att den rättstitel, varunder gruvskogarna innehades, var av sådan natur, att upplåtelsen ej kunde återkallas, söker man fåfängt under äldre tid. Tvärtom har genom en Kungl. Maj:ts resolution den 3 december 1823 i fråga om Nisshytte gruvskog förklarats, att en sådan bestämdare besittningsrätt, att »de angående upplåtelsen tagna författningar» ej kunde rubbas utan frivillig överenskommelse, icke ägde rum. Samma uppfattning om karaktären av gruvornas besittningsrätt kommer till uttryck i bergskollegiets båda utslag den 27 mars 1797, varigenom Kartela ö och Åsbobergs allmänningar tills vidare och intill dess kollegiet för bergslagens tjänst kunde finna för gott annorlunda förordna, upplätos till betjäning för Dalkarlsbergs respektive Åsbobergs gruvor. Å andra sidan saknas belägg för att anslag av denna natur återkallats, där nyttjanderättshavaren fortfarande var i behov därav för det ursprungliga ändamålet. Vad förhållandena i början av 1800-talet beträffar, kom väl redan på grund av den ålder, de vid denna tid gällande upplåtelseerna i regel ägde, någon återkallelse icke i fråga. Man torde därför kunna säga, att utvecklingen vid denna tid tenderade mot att tillerkänna skogsanslagen privaträttslig karaktär, ehuru denna ännu ej var klart utbildad. — För gruvornas rätt till skogsfång på gruvskogarna utgick under äldre tid icke någon ersättning till kronan. Denna avgiftsfrihet grundade sig på ett Kungl. Maj:ts

beslut den 11 december 1696 angående Dannemora gruvallmänningar (Bergsordningar I sid. 504).

Gruvskogarnas rättsställning reglerades närmare genom beslut av statsmakterna år 1823. I proposition (nr 16) till 1823 års riksdag upptogs frågan om den avgiftsfrihet, under vilken gruvskogarna innehades. I propositionen anfördes, att bland de skogar, för vilka undersökning och behandling på grund av 1811 års rekognitionsskogsförfattning blivit ifrågasatt, jämväl förekommit några kronoskogar, som blivit till särskilda järngruvor för deras behov utan någon mera bestämd besittningsrätt eller några därmed förknippade skyldigheter upplåtna och, med undantag av några få, utan avgift till staten varit av gruvorna begagnade. Kungl. Maj:t hade vid de senare åren uppkomna och Kungl. Maj:ts prövning underställda frågor, huru med dessa s. k. gruvskogar borde förhållas, funnit dem såsom ej nämnda i 1811 års förordning icke kunna bland rekognitionsskogar hänföras och följaktligen icke heller i allmänhet kunna behandlas efter samma författning utan ansett dem vara sådana kronoskogar, vilkas disposition berodde på rikets ständers samtycke. Det vore likväl angeläget, att dessa skogar, vilka såvitt de vore behöfliga för de gruvor, åt vilka de blivit upplåtna, icke torde kunna dem fränkännas, bleve använda till både statens och bergverkens ömsesidiga förmån. Men betänkligheter mötte icke utan skäl mot att, såsom vore föreskrivet om rekognitionsskogarna, skilja dem från kronan och överlämna dem till den enskilda äganderätten, helst i avseende å dessa skogar, som huvudsakligen vore ägnade att förse gruvorna med storverksträd för deras behov och borde sparas därtill, en helt annan hushållning borde vidtagas än med rekognitionsskogarna. En sådan hushållning kunde icke förväntas av enskilda utan allmänt intresse därå. Därför hade också dessa skogar dithills varit ställda under bergsstyrelsens uppsikt och icke fått begagnas utan förut av densamma medgiven utsyning. Ej heller borde desamma fränskiljas staten, på det att, om den gruva, åt vilken en sådan skog varit upplåten, skulle upphöra, skogen måtte kunna överlämnas till understöd åt en annan gruva. Kungl. Maj:t ville därför föreslå ständerna stadga, att dessa skogar måtte bibehållas och, på sätt dithills skett, begagnas för de gruvors behov och nytta, för vilka de varit upplåtna, så länge samma gruvor bearbetades, och vid deras upphörande upplåtas åt och användas av andra gruvor, som därav kunde vara i behov. Dock borde, på det staten icke måtte sakna inkomst av dessa skogar, »vanlig rekognitionsavgift» åsättas desamma att därefter årligen till staten erläggas i likhet med vad redan ägde rum för några av dem.

Sedan ständerna bifallit Kungl. Maj:ts förslag, befalldes i Kungl. Maj:ts brev den 29 januari 1824 kammar- och bergskollegierna att verkställa beslutet, i vad det avsåg åsättande av rekognitionsavgift. I anledning härav blevo sedermera de gruvskogar, för vilka rekognitionsavgift icke redan utgick taxerade till sådan avgift (efter 1 skilling banco per stavrum ved), vilken därefter fastställdes av vederbörande myndighet (bergskollegiet, kammar- och bergskollegierna resp. kammar- och kommerskollegierna).

Den rätt, som genom 1823 års beslut av Kungl. Maj:t och riksdag tillades gruvorna beträffande dem anslagna eller av dem nyttjade skogar, torde vara av konstitutiv betydelse för det nuvarande rättsläget. (Jämför Kungl. Maj:ts dom den 28 april 1868 angående jordäganderätt till gruva, som upplagits på Västra öken (Naumanns tidskrift sid. 615). Den förut i viss mån prekära skogsfångsrätten har genom denna reglering förvandlats till en verklig (»bestämd», privat) rätt för gruvägarna, men dess sakliga innehåll har ej förändrats (»på sätt hittills skett»). Rättigheten har emellertid kompletterats med en skyldighet att utgöra rekognitionsavgift efter samma grund som för de gamla rekognitionsskogarna. Genom gruvägares tysta godkännande av de

nya villkoren för innehavet har, torde man få anse, tillskapats ett ömsesidigt rättsförhållande mellan kronan och gruvägaren, vilken senare alltså vunnit en privaträttslig rätt till skogen ifråga. En bekräftelse härå kan anses ligga i åsättande av rekognitionsavgift vid en förrättning, som i viss mån påminner om vanlig hemmansskattläggning.

Rättighetens varaktighet är beroende av att gruvan »bearbetas». Det bör dock anmärkas, att tolkningen av detta villkor numera kan föranleda viss tvekan med hänsyn till möjligheten för en gruvägare att under obegränsad tid försvara gruvrätten på annat sätt än genom gruvarbete. Bestämmelsen om överflyttning, då en gruva upphör, av densamma anslagen skog å annan gruva är givetvis av rent förvaltningsrättslig natur och kan icke grunda någon rätt för viss gruva att komma i åtanke.

I fråga om nyttjanderättens *sakliga innehåll* gäller liksom tidigare, att behovet är avgörande. I den mån hela avkastningen av en gruvskog icke åtgår för täckande av vederbörande gruvass virkesbehov, inflyter enligt gällande bestämmelser överskottet till domänfonden. Nyttjanderättshavaren kan visserligen enligt § 12 förordningen den 27 maj 1898 angående förvaltningen av statens till bergshanteringens understöd anslagna skogar medgivas fri disposition till gruvskogens avkastning eller försäljning av utsynat virke, men någon rätt härtill föreligger icke, och medgivandet blir beroende på prövning av behovet i varje särskilt fall. Nämnda förordning torde för övrigt, liksom dess föregångare, förordningen i samma ämne den 30 maj 1873, helt vara av förvaltningsrättslig natur. Den reglerar icke rätten till gruvskogarna utan endast sättet för utövande av denna rätt.

Under senare tid — efter 1823 års reglering — hava på några gruvskogar (Lomfly, Lönnbottens, Åsbobergs nya och Stråssa) subsidiära rättigheter till skogsfång upplåtits åt andra gruvor än de ursprungligen utsyningsberättigade, mot erläggande av skälig betalning till dessas ägare (nyttjanderättshavarna) eller mot deltagande i deras kostnader för skogen. De sålunda subsidiärt utsyningsberättigade gruvorna ägas numera av respektive nyttjanderättshavare utom beträffande Stråssa gruvallmänning, där subsidiära utsyningsrättigheter tillkomma två särskilda bolag.

Med innehavet av gruvskog följer för innehavare, förutom skyldighet att erlægga rekognitionsavgift, vare sig rättigheten tages i anspråk eller ej, skyldighet att erlægga skogsfångsbevillning enligt 1 § förordningen den 23 oktober 1908 angående bevilningsavgifter för särskilda förmåner och rättigheter. Jämväl denna avgift utgår, antingen skogsfånget begagnas eller icke; den utgör 25 öre för varje stavrum ved eller däremot svarande 18 tunnor kol och beräknas efter det belopp ved eller kol, för vilket rekognitionsavgiften enligt privilegier eller resolutioner utgår. Vidare åligger jämlikt 13 § 2 mom. kommunalskattelagen den 28 september 1928 innehavaren att erlægga kommunal fastighetsskatt för skogen. Innehavaren likställes också i 13 § förordningen samma dag om statlig inkomst- och förmögenhetsskatt med jordägare i fråga om skyldighet att erlægga skatt för förmögenhet.

Tillägger man Kungl. Maj:ts och riksdagens beslut år 1823 angående gruvskogarnas disposition den innebörden, att därigenom tillskapats ett privaträttsligt rättsförhållande mellan staten och nyttjanderättshavarna av det innehåll, förut sagts, torde därmed vara givet, att de senares rätt till gruvskogarna icke annat än möjligen genom expropriatoriskt förfarande, i så fall mot full ersättning, kan bringas att upphöra utan deras medgivande. Lika litet synes med hänsyn till förut angivna omständigheter en höjning av det utgående vederlaget, rekognitionsavgiften, kunna ifrågakomma. En viss parallell med de numera avskrivna grundskatterna föreligger här. Frågan om eventuell höjning av skogsfångsbevillningen är av skattepolitisk natur och

torde således falla utanför kollegiets uppdrag. Den enda praktiskt genomförbara utvägen för en reglering av det bestående rättsförhållandet torde vara att söka åstadkomma frivillig överenskommelse antingen om inlösen till staten av nyttjanderättshavarnas rätt eller om dessas övertagande av äganderätten. För en dylik överenskommelse erfordras jämlikt § 77 regeringsformen riksdagens medverkan.

Rörande de *förhandlingar* som förts och den *uppgörelse* som träffats i ärendet anföres i statsrådsprotokollet följande:

Förhandlingarna om reglering av bestående rättsförhållanden ha förts mellan kammarkollegiet och nyttjanderättshavarna till gruvskogarna. Dessa förhandlingar ha resulterat i att vid sammanträde den 4 maj 1939 mellan representanter för kollegiet och domänstyrelsen å ena sidan samt ombud för flertalet nyttjanderättshavare å den andra, på sätt framgår av det vid sammanträdet förda protokollet, träffats en preliminär enhetsuppgörelse av följande innehåll.

1) Nyttjanderättshavarna övertaga äganderätten till samtliga gruvskogar med undantag av Kronobergs och Nisshytte gruvskogar och erlægga därför en köpeskilling motsvarande fyrtio procent av fastigheternas värde, uppskattat på sätt nedan under 5) sägs.

2) Kronan inlöser nyttjanderättshavarnas rätt till Kronobergs och Nisshytte gruvskogar för ett belopp, som motsvarar sextio procent av fastigheternas uppskattade värde.

3) Uppgårelsen avser endast de områden, som enligt en inom kammarkollegiet i december 1938 upprättad sammanställning över gruvskogarna, vilken i februari 1939 överlämnats till gruvskogskommittén, för närvarande disponeras såsom gruvskogar. Uppgårelsen berör sålunda exempelvis ej den s. k. Sågparken av Dannemora södra gruvvallmanning.

4) De till vissa gruvskogar knutna mellangifts- och vindfällsfonderna uppdelas så att kronan erhåller fyrtio och nyttjanderättshavaren sextio procent.

5) Gruvskogarnas värde uppskattas av två värderingsmän, nämligen byråchefen Lindeberg, utsedd av kronan, och jägmästaren Nordquist, utsedd av nyttjanderättshavarna. Kunna dessa icke uppnå enighet, inträder såsom tredje värderingsman länsjägmästaren Edvin Nyblom i Västerås.

Till grund för uppskattningen av skogsmarkens och växande skogens värde läggas bruttopriser å timmer, sulfit- och sulfatved samt brännved för tioårsperioden 1930—1939 samt avverkningskostnaderna för de sista fem åren.

Frågan om värderingen av Grängesbergs gruvskog uppskjutes intill dess pågående förhandlingar mellan domänstyrelsen, nyttjanderättshavarna och Grängesbergs kommun rörande upplåtelse till kommunen av viss del av gruvskogens mark avslutats.

6) Kronan och nyttjanderättshavarna betala envar sina kostnader för värderingen. Skulle gemensamma kostnader uppkomma, betala parterna hälften vardera.

7) Förefintliga servitut för rätt till husbehovsvirke, mulbete och dylikt på gruvskogarna få kvarstå.

Enligt tillägg till protokollet har domänstyrelsen anmält, att styrelsen önskade övertaga, förutom de båda i punkt 2) av överenskommelsen nämnda skogarna, jämväl Burängsbergs gruvvallmanning.

Uppgårelsen har biträttts av kommerskollegium.

I fråga om den uppskattning av värdefördelningen mellan kronans och nyttjanderättshavarnas rättigheter med avseende på gruvskogarna, varom enighet vunnits vid den preliminära uppgörelsen, har kammarkollegiet i utlåtandet den 31 mars 1941 anfört följande.

Värdefördelningen innebär, att statens rätt till var och en av gruvskogarna skattats till 40 procent och vederbörande nyttjanderättshavares rätt till 60 procent av skogens värde. Om varje gruvskog behandlats för sig, hade givetvis motsvarande uppskattning kunnat utfalla olika i de skilda fallen. Framförallt torde statens rätt hava bort taxeras avsevärt högre i fråga om de skogar, som betjäna numera nedlagda ehuru försvarade gruvor, än beträffande övriga skogar. Från nyttjanderättshavarnas sida har emellertid en generellt giltig värdefördelning ansetts såsom önskvärd för en uppgörelse beträffande samtliga skogar, och ämbetsverken hava å andra sidan icke ansett hinder däremot möta ur statsverkets synpunkt, därest en sådan uppgörelse komme till stånd.

När det gäller att bedöma skäligheten av den gjorda värdefördelningen, saknas fasta hållpunkter, men fördelningen vilar på samma grunder, som tidigare i likartade fall tillämpats, med de jämkningar, som här föreliggande särskilda förhållanden ansetts påkalla. Kollegiet vill i detta avseende särskilt hänvisa till statsmakternas för få år sedan fattade beslut om inlösen av viss enskild rätt till Lindhofs kungsgård i Halland (prop. nr 89/1933). Denna kungsgård hade sedan förra delen av 1700-talet varit upplåten på perpetuellt arrende åt generalmajoren friherre von Faltzburg och hans arvingar mot utgörande av 100 tunnor spannmål årligen. Innehavarnas rätt, som alltså var ärftlig och villkorlig men ej överlåtlig, taxerades i nämnda ärende till $\frac{2}{3}$ och kronans rätt till $\frac{1}{3}$ av fastighetens värde. Beträffande gruvskogarna är nyttjanderätten ständig men villkorlig och icke överlåtlig (utom tillsammans med vederbörande gruva); i stället är det för nyttjanderätten utgående vederlaget mycket obetydligt. Det torde med hänsyn härtill vara motiverat att anse kronans rätt till gruvskogarna — i de fall där gruvorna drivas och skogsavkastningen helt eller till större delen tillfaller nyttjanderättshavarna — i genomsnitt likvärdig med äganderätten till Lindhofs kungsgård och skatta den till $\frac{1}{3}$ av skogarnas värde. Om värdet beträffande de gruvskogar, som äro anslagna numera nedlagda gruvor, sättes till det dubbla, blir — då dessa skogars uppskattade värde motsvarar 17.9 procent av alla gruvskogarnas sammanlagda värde — genomsnittsvärdet av kronans rätt till alla skogarna ($\frac{2}{3} \times 17.9 + \frac{1}{3} \times 82.1 =$) 39.3 procent. Av denna jämförelse vill det alltså synas som om en taxering av kronans rätt till 40 procent vore skälig.

Uppskattningen av skogarnas värde har sedermera verkställts, och värderingsmännen hava framlagt resultatet i ett den 7 februari 1941 dagtecknat utlåtande. Av detta utlåtande framgår bland annat,

att sedan Grängesbergs kommun hos Kungl. Maj:t återkallat sin framställning om eventuellt markförvärv från Grängesbergs gruvskog, värdering av denna skog ägt rum efter samma grunder som beträffande övriga gruvskogar,

att Stora Kopparbergs Bergslags Aktiebolag såsom nyttjanderättshavare till Burängsbergs gruvallmänning medgivit, att byte mellan denna allmänning och kronan tillhörigt skogskomplex av motsvarande värde finge ske, under förutsättning att den preliminära överenskommelsen fullföljdes,

att bolaget sedermera under hand jämväl medgivit, att likviden för övervärdet av skog och skogsmark å kronoparken Laxsjö, vilken föreslagits som

vederlag för Burängsbergs gruvallmänning, skulle erläggas genom att bolaget till kronan överläte av domänstyrelsen godtaget skogsområde efter värdering enligt enahanda grunder, som tillämpats för kronoparken i fråga,

samt att Bispbergs Aktiebolag såsom nyttjanderättshavare till Nisshytte gruvskog gjort framställning om att i samband med att kronan förvärvade denna skog ett å skogen befintligt, bolaget tillhörigt utmål, Nissgruvornas utmål, måtte få förvärvas av bolaget, varefter förrättningsmännen, som ansett sig kunna tillstyrka framställningen, uppskattat utmålet efter samma grunder som för skogarna i övrigt.

Underhand har jämväl Kronobergs Grufvebolag såsom nyttjanderättshavare till Kronobergs gruvallmänning framställt önskemål om att i samband med kronans förvärv av denna allmänning få lösa på allmänningen belägna gruvutmål enligt samma grunder som tillämpats vid uppgörelsen i övrigt. Värderingsmännen hava sedermera vid särskild förrättning uppskattat detta utmålsområdes värde.

Domänstyrelsen har tillstyrkt försäljning till Bispbergs Aktiebolag och Kronobergs Grufvebolag av förut omförmälda utmålsområden på Nisshytte gruvskog och Kronobergs gruvallmänning efter de grunder, som gälla för uppgörelsen i övrigt. Styrelsen har vidare meddelat, att överenskommelse rörande det ifrågasatta bytet mellan nyttjanderätten till Burängsbergs gruvallmänning och kronan tillhörigt skogskomplex ännu ej träffats, samt föreslagit framställning till riksdagen om bemyndigande för Kungl. Maj:t att, i den mån överenskommelse därom må senare kunna träffas mellan kronan och Stora Kopparbergs Bergslags Aktiebolag, besluta om förvärv åt kronan av allmänningen i fråga genom byte av fastigheter mellan kronan och bolaget.

Vid värderingen av gruvskogarna hava värderingsmännen till en början jämlikt den preliminära uppgörelsen uppskattat värdet av skog och skogsmark på grundval av bruttopriser för tioårsperioden 1930—1939. Med hänsyn till bland annat den stegring av virkespriser, som inträtt under år 1940, och utsikterna till ytterligare prisstegring under närmast följande år hava emellertid värderingsmännen därefter enat sig om att framlägga en värdering, grundad på väsentligt högre priser eller bruttopriserna för tioårsperioden 1931—1940. Denna ändring av beräkningsgrunden har medfört, att det genomsnittliga värdet å skog och skogsmark höjts från 3 kronor 3 öre per kubikmeter virke å rot till 4 kronor 28 öre.

Sedan värderingsmännens utlåtande avgivits, ha nyttjanderättshavarna vid sammanträde den 4 mars 1941 i anledning av därom av domänstyrelsen framställt yrkande beslutat medgiva ytterligare höjning av värdet å skog och skogsmark till ett belopp, som motsvarar i genomsnitt 5 kronor per kubikmeter virke å rot.

Kammarkollegiet har i utlåtandet den 31 mars 1941 tillstyrkt ett fullföljande av den preliminära uppgörelsen med tillämpning av sist angivna grunder för skogens värdering.

Sedan Kungl. Maj:t den 30 juni 1942 uppdragit åt f. d. generaldirektören G. Kuylentjärna att förhandla med nyttjanderättshavarna angående grunderna

för värdering av skogarna i händelse av överlåtelse med äganderätt samt vissa därmed sammanhängande frågor, ha under hösten 1942 överenskommelser träffats om ytterligare höjning av det beräknade värdet å skog och skogsmark till ett belopp, som motsvarade 7 kronor per kubikmeter å rot. Innebörden härav med avseende på de särskilda gruvskogarna framgår av bilagda tablå (*Bilaga*).

Ett fullföljande av uppgörelsen skulle med tillämpning av nu antagna värderingsgrunder innebära följande: Kronan inlöser nyttjanderättshavarnas rätt till Nisshytte gruvskog och Kronobergs gruvallmänning för sammanlagt 174,270 kronor samt förvärvar, efter ytterligare förhandling, nyttjanderätten till Burängsbergs gruvallmänning genom byte mot kronan tillhörig mark. Vederbörande nyttjanderättshavare övertaga äganderätten till alla övriga gruvskogar ävensom till Nissgruvornas och Kronobergsgruvornas utmålsområden mot erläggande till statsverket av sammanlagt 2,535,678 kronor. Stormfällnings- och mellangiftsfonderna uppdelas, så att kronan erhåller 40 procent och vederbörande nyttjanderättshavare 60 procent av fondernas värde.

I utlåtande den 25 februari 1943 har kammarkollegiet meddelat, att kollegiet — i anslutning till den förut berörda preliminära uppgörelsen och med iakttagande av vad i övrigt i ärendet förekommit — med de särskilda nyttjanderättshavarna träffat köpekontrakt respektive avtal om inlösande av nyttjanderätten, vilkas giltighet gjorts beroende dels av Kungl. Maj:ts och riksdagens medgivande och dels av vederbörligt tillstånd för nyttjanderättshavarna till de avsedda fastighetsförvärven.

Kammarkollegiet har vidare hemställt, att Kungl. Maj:t måtte begära bemyndigande av riksdagen att, i den mån överenskommelse må senare kunna träffas mellan kronan och Stora Kopparbergs Bergslags Aktiebolag, besluta om förvärv åt kronan av nyttjanderätten till Burängsbergs gruvallmänning genom byte av fastigheter mellan kronan och bolaget.

Slutligen har kollegiet i fråga om det i redogörelsen för Nordmarks gruvallmänning nämnda området om 28.19 hektar av Nordmarks gruvors odalfält hemställt, att Kungl. Maj:t i avvaktan på erforderlig utredning i denna del måtte utverka riksdagens bemyndigande att, för den händelse kronan skulle finnas äga någon rätt till området i fråga, med gruvägarna träffa uppgörelse rörande avvecklingen av denna rätt.

Med anledning av de i motionen II: 323 lämnade uppgifterna har utskottet inhämtat, att på femton av de ifrågavarande gruvskogarna överhuvud inga markområden upplåtits. Å Grängesbergs gruvskog och Torsåkers gruvallmänning finnas markupplåtelser endast för andra ändamål än jordbruk. Vissa mindre markupplåtelser, som helt eller delvis avse jordbruksändamål, finnas däremot å Dannemora och Guldsmedsboda gruvallmänningar, Mellantrakten, Västra öken samt Lönnbottens, Stråssa, Ånsjö och Kalklints gruvallmänningar. Samtliga bostadsbyggnader å dessa upplåtelser tillhöra gruvägarna. Vad särskilt angår Dannemora gruvallmänningar må anmärkas, att

lägenheten Kolsveden på Dannemora södra gruvallmänning bebos av två skogsarbetare under Dannemora gruvor. Arrende betalas till gruvägaren för sammanlagt 0.6 hektar åkerjord genom avdrag på avlöningen. Upplåtelsehandling saknas. I övrigt finnas enligt uppgift inga upplåtelser å Dannemora gruvskogar. De jordbruksarrenden, som nämnas i motionen, torde utgöras av särskilda fastigheter. Hemmanet Stenringen är ett under gruvorna skatteköpt åborättshemman med särskild åbo.

Chefen för jordbruksdepartementet, statsrådet Pehrsson-Bramstorp, har i ärendet anfört följande:

»Den nyttjanderätt till ovan omförmälda, kronan tillhöriga skogsfastigheter, de s. k. gruvskogarna, som tillkommer innehavarna av vissa järngruvor, utgör en relik från det äldre statshushållningssystem, vari såsom ett led ingingo omfattande skogsanslag till bergshanteringens understöd. Det synes mig obestridligt, att betydande fördelar stå att vinna genom en avveckling av de förhållanden, som allttjämt bestå med avseende å ifrågavarande fastigheter. Frågan torde erhålla en tillfredsställande lösning genom fullföljande av uppgörelsen rörande samtliga gruvskogar, som träffats mellan ämbetsverken och ombud för nyttjanderättshavarna, med gjorda tillägg angående vederbörande gruvägares förvärv av utmålsområden å vissa gruvskogar samt med tillämpning av värden å skog och skogsmark, som motsvara i medeltal 7 kronor per kubikmeter virke å rot.

Det synes lämpligt att Kungl. Maj:t, på sätt kammarkollegiet föreslagit, av riksdagen begär bemyndigande att besluta om avtal angående förvärv till kronan av nyttjanderätten till fastigheten Burängsbergs gruvallmänning 1^a i Grangärde socken samt angående avveckling av kronans eventuella rätt till viss del av fastigheten Nordmarks Gruveallmänning 1^a i Nordmarks socken.

Slutligen förutsätter jag, att de medel, som komma att inflyta till kronan vid ett fullföljande av uppgörelsen, tillföras fonden för inköp av skogbärande eller till skogsbörd tjänlig mark, liksom att erforderliga löseskillingsbelopp få utgå ur nämnda fond.»

Utskottet. I propositionen hemställles, att riksdagen måtte bemyndiga Kungl. Maj:t att i huvudsaklig överensstämmelse med en i statsrådsprotokollet intagen preliminär uppgörelse träffa avtal med nyttjanderättshavarna till ifrågavarande skogar rörande överlåtelse till dessa mot visst ekonomiskt vederlag av äganderätten till samtliga skogar utom tre. Förslaget ansluter sig till en i ärendet av kammarkollegiet i samråd med kommerskollegium och domänstyrelsen verkställd utredning däri uttalats, att ändring i nuvarande rättsläge i avseende å skogarna icke lämpligen torde kunna åstadkommas på annat sätt än genom frivillig överenskommelse.

I de likalydande motionerna I: 221 och II: 322 samt motionen II: 323 har på angivna skäl hemställts, att riksdagen måtte avslå Kungl. Maj:ts ifrågavarande proposition. I motionerna hemställles därjämte om förnyad utred-

ning i frågan, huvudsakligen för att utröna möjligheterna att använda skogarna till komplettering av ofullständiga jordbruk på och invid skogarna men även för att klarlägga, huruvida det vore förmånligt om skogarna kunde helt inlösas till kronan eller bibehållas i dess ägo.

Utskottet delar departementschefens uppfattning, att betydande fördelar torde stå att vinna genom att de från äldre tider kvarlevande rättsförhållanden, som alltjämt bestå mellan kronan och vederbörande nyttjanderätts-havare i avseende å ifrågavarande skogar, avvecklas. Utskottet kan emellertid icke giva sin anslutning till det i propositionen föreslagna sättet för en dylik avveckling, nämligen att skogarna skulle överlåtas till nyttjanderätts-havarna. I nuvarande ovissa läge på det ekonomiska området synes nämligen icke tilltalande, att kronan avhänder sig så avsevärda arealer värdefull skog, varom här är fråga, i all synnerhet som förhållandena på gruvhanteringsens område numera synas väsentligt annorlunda än när upplåtelse-erna ifråga ägde rum, vid vilka tillfällen det gällde att på allt sätt understödja en näring i vardande.

Beträffande virkesavkastningen i gruvskogarna synes av den i ärendet företagna utredningen framgå, att densamma under senare tider väsentligt överstigit nyttjanderättshavarnas för gruvdriften erforderliga behov av virke. I ett stort antal fall ha emellertid bergmästarna till nyttjanderättshavarnas förfogande anvisat hela den å skogarna enligt hushållsplanerna uttagbara årliga virkesavkastningen såsom enligt utsyningsbeskedens innebörd motsvarande eller understigande de särskilda gruvornas behov av virke. Elva sådana den 30 maj 1938 dagtecknade utsyningsbesked ha av domänstyrelsen överklagats under anförande att endast utgivandet av en del av skogsavkastningen kunde anses motiverad av legitima behov. Det förefaller utskottet som om nyss nämnda utsyningsrätt till hela årsavkastningen hade lämnats oavsett huruvida avkastningen motsvarat, understigit eller troligast överstigit nyttjanderättshavarnas behov. Besvären ha ännu ej avgjorts, tydligen beroende på att frågan om en avveckling av de i avseende å gruvskogarna rådande rättsförhållandena numera upptagits till behandling. Utskottet finner starka skäl tala för domänstyrelsens uppfattning att utsyningskvantiteterna i dessa fall överstigit det för gruvdriften legitima behovet. Oavsett huru härmed förhåller sig, förefaller det påtagligt, att den årliga virkesavkastningen på åtskilliga gruvskogar överstiger bolagens legitima virkesbehov. Riktigheten av denna uppfattning bestyrkes av att den nu befintliga virkestillgången i samtliga gruvskogar uppskattas till 124 kubikmeter per hektar. En så hög virkestillgång torde avsevärt överstiga vad som ur skoglig synpunkt kan anses utgöra normal virkestillgång för likartade skogar, vilket tyder på att de årliga virkesuttagen kunnat och bort vara större än vad gällande hushållsplaner medgivit.

Med hänsyn till det anförda synes vara lämpligare att nyttjanderättshavarnas rätt till viss del av avkastningen av skogarna bringas att upphöra och att kronan övertager den odelade rätten till desamma. Utskottet vill därför föreslå, att ytterligare utredning i ämnet kommer till stånd, varvid ut-

skottet förutsätter bland annat, att förhandlingar upptagas med bolagen rörande statens övertagande av bolagens nyttjanderätt till avkastningen av skogarna. Därest dylika förhandlingar icke skulle leda till resultat, må det ankomma på Kungl. Maj:t att överväga och utreda, huruvida icke i andra former ett återförande i kronans hand av gruvbolagens nuvarande rätt till nämnda avkastning kunde åstadkommas.

Med angivna ställningstagande saknar utskottet anledning att ingå på vidare granskning av Kungl. Maj:ts förslag. Ej heller finner utskottet anledning att, innan rättsförhållandena mellan kronan och nyttjanderättshavarna slutgiltigt avvecklats, taga ställning till de i motionerna I: 221 och II: 322, likalydande, samt II: 323 framställda yrkandena i avseende å gruvskogarnas framtida disposition.

Under åberopande av det anförda hemställer utskottet,

A. att riksdagen må förklara sig icke kunna bifalla Kungl. Maj:ts ifrågavarande proposition;

B. att riksdagen i anledning av de likalydande motionerna I: 221 och II: 322 samt motionen II: 323 må i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, att Kungl. Maj:t måtte låta företaga utredning rörande möjligheterna att i kronans hand återföra vederbörande nyttjanderättshavares rätt till ifrågavarande skogar samt för riksdagen framlägga det förslag i ämnet, som må föranledas av nämnda utredning.

Stockholm den 1 juni 1943.

På jordbruksutskottets vägnar:

ABEL ANDERSSON.

Vid detta ärendes slutbehandling hava närvarit

från första kammaren: herrar *Carl Edmund Eriksson, Granath, Gabrielsson, Jacob Hansson*, friherre *Beck-Friis, Näslund, Dahlström* och *Bror Nilsson* samt

från andra kammaren: herrar *Andersson i Löbbo, Gustafson i Vimmerby, Ericsson i Sörsjön, Mäler, Carlström, Andersson i Surahammar, Andersson i Hyssna* och *Larsson i Karlstad*.

Reservationer:

Dels av herrar *Gabrielsson, friherre Beck-Friis* och *Larsson i Karlstad*, vilka ansett, att utskottets utlåtande bort ha följande lydelse:

»Såsom departementschefen framhållit torde avsevärda fördelar stå att vinna genom en avveckling av de förhållanden, som alltjämt bestå med av-

seende å ifrågavarande skogar. Ehuru inom utskottet uttalats viss tveksamhet rörande lämpligheten av det sätt, varpå en dylik avveckling föreslås skola äga rum, vill dock utskottet med hänsyn till vad som framkommit vid den i ärendet företagna utredningen rörande den rättsliga naturen av berörda upplåtelser icke motsätta sig, att Kungl. Maj:t erhåller det begärda bemyndigandet att träffa avtal med vederbörande nyttjanderättshavare rörande överlåtelse till dessa mot visst vederlag av äganderätten till samtliga skogar utom tre. Utskottet fäster härvidlag avseende vid den omständigheten, att såväl kammarkollegiet som kommerskollegium och domänstyrelsen efter grundliga utredningar och förhandlingar tillstyrkt nämnda lösning av frågan. Beträffande rättsfrågan kan gent emot gruvbolagens bestridande att avstå från sin rätt till skogarna en lösning icke vinnas på annat sätt än genom någon form av expropriationsförfarande. Ett tillgripande av en dylik utväg i en fristående fråga som den förevarande, där något expropriationsändamål ej föreligger, synes dock föga tilltalande. Att tvinga bolagen att, där så eventuellt kunde anses önskvärt, avstå mark eller skog till utvidgning av ofullständiga jordbruk lär ej heller kunna ske i annan än nyssnämnda väg. Frågan att tvångsvis tillförsäkra ägare av dylika jordbruk mark och skog är för närvarande i annat sammanhang föremål för uppmärksamhet från statsmakternas sida. Av den i ärendet förebragta utredningen framgår för övrigt, att ofullständiga jordbruk endast i obetydlig omfattning förefinnas å gruvskogarna.

Under rådande förhållanden och då en lösning av ifrågavarande spörsmål är önskvärd, kan utskottet således icke tillstyrka bifall till det i motionerna I: 221 och II: 322, likalydande, samt motionen II: 323 framställda yrkandet om avslag å ifrågavarande proposition. Ej heller vill utskottet tillstyrka, att de i motionerna framställda yrkandena om ytterligare utredning i ärendet vinner riksdagens bifall.

Mot de i propositionen framlagda förslagen i övrigt har utskottet intet att erinra.

Under åberopande av det anförda hemställer utskottet,

A. att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts förevarande proposition;

B. att motionerna I: 221 och II: 322, likalydande, samt motionen II: 323 icke må föranleda någon riksdagens åtgärd.»

Dels av herr Bror Nilsson.

Dels ock av herr Carlström.

Nr	N a m n	Netto- värde av skog och skogs- mark kr.	Vidstående värde mot- svarar		Värde av inrös- nings- jord kr.	Värde av övrig mark kr.	Summa netto- värden kr.	Fördelning av likvid till	
			per m ² å rot kr.	per hektar skogs- mark kr.				kronan kr.	nytt- jande- rätts- havare kr.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	Burängsbergs gruvallm. ¹	418,440	6.68	886	—	185	418,625	167,450	
2	Grängesbergs gruvskog.....	560,805	7.71	913	162,080	385	723,270	389,308	
3	Östanbergs gruvallm.	375,000	7.58	1,052	12,070	195	387,265	154,906	
4	Torsåkers »	301,540	7.34	1,023	1,785	70	303,395	121,358	
5	Bispbergs gruvskog	340,590	8.19	1,119	5,480	40	346,110	138,444	
6	Nisshytte »	148,895	5.63	883	—	270	149,165		89,499
	därav Nissgruvornas utmål....	5,565	6.77	821	—	—	5,565	5,565	
7a	Dannemora norra gruvallm. ..	194,275	6.55	527	1,250	740	196,265	78,506	
7b	» västra » ..	131,225	7.35	643	3,350	180	134,755	53,902	
7c	» södra » ..	785,555	8.11	965	5,635	255	791,445	316,578	
8	Nordmarks gruvallm.	73,445	5.61	585	17,000	360	90,805	36,322	
9	Bredrevens »								
	9 ¹ Persbergs block I.....	175,470	9.26	1,236	—	95	175,565	70,226	
	9 ² Långban » II.....	143,210	8.96	1,042	—	95	143,305	57,322	
10	Hornkullens gruvallm.....	651,225	6.25	765	—	1,110	652,335	260,934	
11	Persbergs östra gruvallm.	27,255	7.18	787	—	25	27,280	10,912	
12	Gullsmedsboda »	160,830	6.09	971	4,545	115	165,490	66,196	
13	Kronobergs »	139,975	6.43	758	1,205	105	141,285		84,771
	därav Kronobergsgruvornas ut- mål.....	14,673	6.35	596	—	—	14,673	14,673	
14	Mellantrakten	90,565	5.64	709	3,645	50	94,260	37,704	
15	Västra Öken	308,305	8.30	761	3,960	555	312,820	125,128	
16	Fagerbo	65,880	5.91	610	—	35	65,915	26,366	
16½	Kartela ö.....								
17	Bengtstorps Öken	44,405	6.11	580	—	105	44,510	17,804	
18	Lomfly gruvallm.	26,620	6.52	685	—	120	26,740	10,696	
19	Gyttorps södra gruvallm.....	306,365	6.06	1,104	5,100	20	311,485	124,594	
19½	Gyttorps nya »	33,775	6.41	701	—	5	33,780	13,512	
20	Pershytte utmål.....	119,665	5.14	654	—	115	119,780	47,912	
21	Lönnbottens gruvallm.....	225,230	6.48	867	5,130	305	230,665	92,266	
22	Åsbobergs nya »	12,425	5.98	726	—	—	12,480	4,972	
23	Stråssa gruvallm.	756,580	6.92	895	8,500	530	765,610	306,244	
24	Änsjö o. Kalklints gruvallm...	132,370	6.38	883	920	30	133,320	53,328	
	Summa och medeltal	6,749,920	7.00	863	241,655	6,100	6,997,675	2,703,128	174,270

¹ Enligt den slutliga uppgörelsen avses att kronan genom byte skall förvärva nyttjanderätten till denna allmänning.